

De Tweede Wereld Oorlog 1940-1945

INHOUD

Inleiding

- 1. Voorspel**
- 2. De Invasie**
- 3. Rotterdam**
- 4. Het begin**
- 5. Controle**
- 6. De grip wordt steviger**
- 7. Weerstand**
- 8. Illegaal verzet**
- 9. Aan de verkeerde kant**
- 10. Verordeningen.**
- 11. Kampen in Nederland**
- 12. De vervolging – transporten**
- 13. Razzia's**
- 14. Nog meer razzia's en onzekerheid**
- 15. De ommekeer**
- 16. Dolle Dinsdag**
- 17. Razzia's – liquidaties**
- 18. De hongervinter**
- 19. Verzet - droppings – maar vooral elende**
- 20. Dreiging – voedseldroppingen – bevrijding**
- 21. Nawoord**
- 22. Enkele cijfers**
- 23. Verklaringen van namen en aanduidingen.**
- 24. Concentratiekampen en geschatte
aantal omgebrachte mensen**

Inleiding.

Voor de wereld en geschiedschrijvers begon de oorlog in het jaar 1940, de oorlog die de geschiedenis ingegaan is als de Tweede Wereldoorlog en die geëindigd is in 1945, maar is dat wel zo expliciet te stellen, uiteindelijk viel Duitsland al in September 1939 Polen binnen, terwijl het Tsjecho-Slovakije al voor die tijd geannexeerd werd.

Dit alles had te maken met het aan de macht komen van, de van oorsprong geboren Oostenrijker Adolf Hitler in 1933 en de opkomst van het Nationaal Socialisme. Het boek "Mein Kampf" dat Hitler tijdens gevangenschap in 1923/24, schreef, (of eigenlijk dicteerde, want zelf heeft hij dat niet geschreven), na veroordeeld te zijn wegens hoogverraad, staat aan de basis van het Nationaal Socialisme.

Ook toen waren er al pogroms tegen bepaalde gedeelten van de samenleving in Duitsland en Oostenrijk, wat resulteerde in de vlucht van grote groepen van de Duitse en Oostenrijkse bevolking en dan met name de Joden, zeker na de "Kristallnacht" van 9 op 10 november in 1938, de beruchte nacht, toen men jacht maakte op alles wat Joods was en winkels en huizen geplunderd werden en zelfs synagogen (Joodse gebedshuizen) in brand werden gestoken.

Voor deze stroom van vluchtelingen werden al in 1933 door de samenwerkende Joodse gemeenten in Nederland, een organisatie opgericht om deze vluchtelingen te helpen, of zo als dat in die tijd heette "ten behoeve van het welzijn van vluchtelingen". Maar het waren niet alleen Joden die toen al vervolgd werden, ook de Zigeuners, geestelijk gehandicapten, anders denkenden, homoseksuelen en tegenstanders van het regime, hadden het in die tijd zwaar te verduren en werden gevangen gezet of vermoord.

Toen al is de kiem gelegd voor de Tweede Wereldoorlog.

Tijdens deze Tweede Wereldoorlog zijn er buiten Europa ook zware gevechten geweest in het Verre Oosten, Nederlands Indië, de Pacific, Afrika en Rusland.

Maar laten we bij het begin beginnen, want uiteraard is het niet van de ene dag op de andere gebeurd, hieraan gaat een voorgeschiedenis aan vooraf.

Wij beperken ons hier hoofdzakelijk tot de geschiedenis van Nederland kort voor en tijdens de Tweede Wereldoorlog.

1. Voorspel.

Al in 1931 werd in Nederland de N.S.B. (Nationaal Socialistische Beweging) opgericht door Antoon Mussert en vele mensen sloten zich daarbij aan uit onvrede met de toen heersende economie, wat vooral werkeloosheid met zich meebracht.

Nadat in Duitsland door de invoering van het Nationaal Socialisme en de uitroeping van een nazistaat er verbetering in de leefomstandigheden daar waren gekomen, spiegelde een groot deel van de Nederlandse bevolking zich daar aan en sloot zich aan bij de Nederlandse N.S.B, in de hoop dat deze partij voor betere leefomstandigheden zou zorgen, evenals dat het geval was in Duitsland.

Het "Nationale Dagblad" en het weekblad "Volk en Vaderland" waren de bladen waarin de N.S.B. hun kijk op de wereld uiteen zetten. Zelfs de jeugd kon terecht bij de " Jeugdstorm ", die was gemodelleerd naar de Hitlerjugend in Nazi-Duitsland en die onder leiding stond van C.van.Geelkerken.

In eerste instantie gemodelleerd naar de ideeën van de Italiaanse Facistenleider Mussolini, maar naar mate de invloed van het steeds sterker wordende facisme in Duitsland toenam, veranderde de doctrine . In eerste instantie was de

N.S.B geen anti Joodse beweging, zelfs telde men Joodse leden onder de aanhang.

Pas in 1940, onder nog meer druk van Hitler, werden de grond beginselen van de N.S.B. meer gestoeld op Duitse leed en deed het Anti-Semitisme in Nederland zijn intrede.

De grootste officiële aanhang van deze nazi partij werd bereikt in 1935, toen tijdens de verkiezingen een winst werd geboekt van 7.9 % en waarbij men bij verkiezingen van de Staten Generaal van 0 op 44 zetels kwam. Toen het jaar daarop de Katholieke kerk bepaalde dat Christen zijn en fascist zijn niet samen gingen, liep het verloop van de partij achteruit en had men bij de verkiezingen van 1937 nog slechts 4.2% van de stemgerechtigden, welk aantal in de jaren daarna nog verder daalde.

Hoeveel mensen er aangesloten (lid) waren bij de N.S.B. in 1940, bij het uitbreken van de oorlog in Nederland, is niet geheel duidelijk, maar de schattingen lopen uiteen van 50.000 tot 80.000. Het aantal sympathisanten was veel hoger en lag ergens tussen 100.000 en 140.000.

Tot de Nederlandse S.S. traden ongeveer 25.000 Nederlanders toe.

De zeer slappe en besluitloze Nederlandse regering in die tijd, onder de leiding van Jonkheer de Geer, hield de Nederlandse bevolking in slaap door te stellen dat het wel niet zo'n vaart zou lopen en mocht er een oorlog uitbreken, dan zou Nederland, evenals in de Eerste Wereldoorlog van 1914-1918, zijn neutraliteit blijven behouden.

Zelfs stelde men, dat bij een eventuele invasie, het "Hollandse fort" de vijand wel zou stoppen. Dit was een strategie die in het verre verleden zijn diensten had bewezen door namelijk de dijken en bruggen op te blazen, waardoor het land onder water kwam te staan en de vijand wel zou doen afschrikken.

Doordat men de laatste 150 jaar geen oorlog in Nederland had gekend, was men v.w.b verdediging van het land, ver achter met moderne oorlogsvoering en ook het legermaterieel was erg verouderd.

Vroeg in November 1939 kreeg de Nederlandse "Geheime Dienst" informatie dat een invasie zou plaats vinden van het Duitse leger op de 12de van die maand.

Het Nederlandse leger werd in paraatheid gebracht, maar van een invasie was niets te bespeuren en ook de daarop volgende maand was er van enige vijandelijkheid van Duitse kant niets te bemerken. Dit alles, met de belofte van Adolf Hitler in de Reichstag in Berlijn, dat Nederland niet aangevallen zou worden, deed al gauw de gemoederen weer in slaap sussen.

Deze beloftes ten spijt, heeft Hitler kort daarna een geheime conferentie belegd met zijn top leger bevelhebbers, waarin hij verklaarde Engeland en Frankrijk op het meest geschikte moment aan te vallen en dat de neutraliteit van Holland en België niet belangrijk was. Hij voegde hier nog aan toe dat niemand dit ter discussie zou stellen als hij Engeland en Frankrijk veroverd had. (waarvan hij heilig overtuigd was).

Ondertussen kwam de Nederlandse economie nog meer onder druk te staan door de oorlogs dreiging. De werkeloosheid onder de bevolking was enorm, ondanks dat er 300.000 mannen onder de wapenen geroepen waren en in staat van militaire paraatheid waren. (mobilisatie)

De prijs van levensonderhoud steeg in de maanden september 1939 tot Mei 1940 met maar liefst 10%.

Ondanks dit alles ging het gewone leven gewoon verder en werden er bijna geen extra maatregelen genomen.

Ook toen in 1940 de Belgische regering informatie doorpeelde over de te volgen Duitse invasie van de lage landen en ondanks discussies met militaire legerleiders uit Frankrijk, Engeland en België bleef de Nederlandse regering wars van

enige militaire samenwerking. Ergens had men ook nog in het achterhoofd de gedachte dat als Duitsland zou aanvallen, Engeland wel te hulp zou komen en met zijn machtige vloot de Duitsers wel tot stoppen zou dwingen.

Zorgelijker werd het toen Denemarken en Noorwegen door de Duitsers aangevallen en veroverd werden. Pas toen bleek dat de Britten niets konden doen om dat tegen te houden.

Eindelijk, begin mei 1940, werd in Nederland de noodtoestand afgekondigd en werden enkele prominente leiders van de Nazi partij opgepakt.

In de tweede week van mei kreeg het Ministerie van Defensie een bericht van de Militaire attaché in Berlijn, (majoor G.J.Sas.) met de volgende waarschuwing, "morgenochtend bij het aanbreken van de dag, hou je taai" !!

Inderdaad de volgende morgen om 03.00 uur kwamen Duitse legereenheden de grens over en ons land binnen.

De oorlog was begonnen !!!

2. de Invasie

In 1940 bij het uitbreken van de oorlog, lag het inwoner aantal van Nederland iets boven de 9.000.000, waaronder zo'n 140.000 Joden. Ik noem deze groep apart, omdat zij een grote rol zouden spelen gedurende de bezettingstijd en de oorlog in het algemeen.

Al enkele uren na de invasie, overhandigde de Duitse ambassadeur in Nederland, Graaf Julius von Zech-Burkersroda, de Nederlandse regering een declaratie waarin stond, "de Duitse troepen waren genoodzaakt Nederland binnen te vallen, omdat er door de Geallieerde strijdkrachten een aanval werd voorbereid op het Ruhrgebied".

Dit was natuurlijk een uitvlucht om de invasie niet als een aanval op de soevereiniteit van Nederland te zien.

Tevens werden de Nederlandse regering en de bevolking er op gewezen dat men zich hier niet tegen zou verzetten en de protectie van "het Derde Rijk" zou aanvaarden. Zou men zich hieraan houden, dan werden de monarchie en de onafhankelijkheid gegarandeerd.

Nederland weigerde echter om zich onder de protectie van het Duitse Rijk te plaatsen en besloot de Duitsers te bestrijden.

Er werd steun gevraagd aan de geallieerden en Koningin Wilhelmina verklaarde de Duitse invasie als een flagrante inbreuk op de Internationale wet en fatsoen. Zij riep op tot verdediging van het Vaderland en dat dit de plicht van iedere Nederlander was.

Het werd al spoedig duidelijk dat tegen zo'n overmacht van militair materieel en goed getrainde en gemotiveerde soldaten geen eer te behalen viel en zeker niet met het verouderde materieel en ongetrainde soldaten.

Toch heeft het Hollandse leger flink tegenstand geboden en wel vooral rondom de grote rivieren en de Afsluitdijk, terwijl er ook zeer heldhaftig gestreden werd in het midden van het land en dan vooral op en rond "de Grebbeberg"

De situatie begon al snel hopeloos te worden en op zondag 12 mei 1940, adviseerde het kabinet aan Koningin Wilhelmina de Koninklijke familie te evacueren.

Op 13 mei evacueerde (vluchtte) de Koninklijke familie, Prinses Juliana, Prins Bernhard en hun 2 dochters op een Britse destroyer naar Engeland. Een dag later, op 14 mei besloot Koningin Wilhelmina zelf naar Engeland uit te wijken, omdat de bevelhebber der Nederlandse Strijdkrachten, Generaal Winkelman, haar persoonlijke veiligheid niet langer kon garanderen.

Tegelijkertijd vluchtte het voltallige Nederlandse kabinet, met achterlating van hun vrouwen en kinderen, ook naar Engeland.

In Londen verklaarde Koningin Wilhelmina nog wel waarom zij uitgeweken was, namelijk "de interesses van Holland te verdedigen", "om haar vrijheid van actie te behouden", "en de interesses van Nederlands Indië te waarborgen". Tevens verklaarde zij Londen als hoofdstad van Holland, zodat Hollands wettelijke existensie niet in gevaar kwam en de legereenheden aan de zijde van de geallieerden konden strijden. *

* (note schrijver: hoofdzakelijk de Nederlandse marine.)

Rotterdam op 14 mei 1940.
na het bombardement

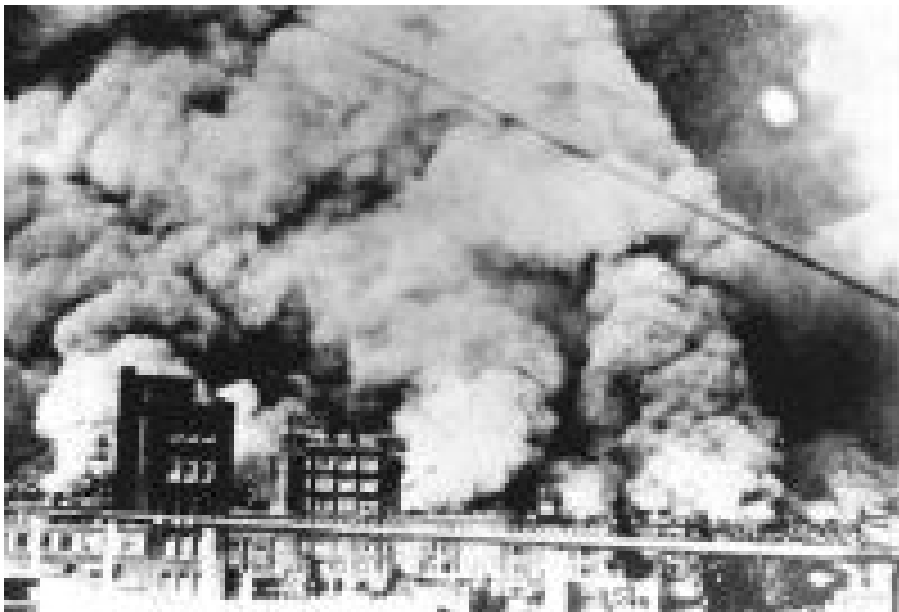
3. Rotterdam

Rotterdam werd gebombardeerd op 14 mei 1940. De Duitse bezetter had al te kennen gegeven dat, als er niet met onmiddellijke ingang gestopt werd met het verzet, grote Nederlandse steden systematisch gebombardeerd zouden worden.

Om 13.30 uur verscheen plotseling de Duitse Luftwaffe boven Rotterdam, ondanks dat er door Generaal Winkelman, op dat moment de hoogste autoriteit in Holland, al onderhandeld werd over een onvoorwaardelijke overgave.

Een aantal omstandigheden, zoals slechte communicatie, vertragingstactieken van Nederlandse onderhandelaars, maar bovenal de slechte communicatie tussen de Duitse land en luchtmacht, is debet aan het bombardement op Rotterdam. In eerste instantie schonk men niet te veel aandacht aan het verschijnen van de vliegtuigen (Heinkels) boven Rotterdam en ging men verder met zijn dagelijkse bezigheden. Pas toen de bommen begonnen te vallen besepte men wat er ging gebeuren.

In korte tijd was de binnenstad van Rotterdam een grote puinhoop van stenen, waaruit vuren, als enorme fakkels, omhoog staken.

Toen het bombardement over was, waren er zo'n 75.000 mensen zonder huis. Bijna 1000 mensen waren er bij omgekomen, waaronder vele kinderen, die onder het puin van hun scholen bedolven waren. **

Na deze laffe aanval op Rotterdam en de dreiging van de Duitsers dat Utrecht de volgende stad was om gebombardeerd te worden, verklaarde Generaal Winkelman dat alle Nederlandse soldaten hun wapens neer moesten leggen, om verder bloedvergieten onder de Nederlandse bevolking te voorkomen.

Op 15 mei 1940, werd formeel de overgave van het Nederlandse leger getekend.

Tijdens het begin van de inval tot aan de overgave, zijn er zo'n 2100 soldaten gesneuveld en bijna 3000 gewond geraakt, terwijl onder de civiele bevolking zo'n 2000 doden zijn gevallen

Enkele dagen later, is er nog een bombardement uitgevoerd op Middelburg, want de provincie Zeeland had niet gecapituleerd en daar werd nog tegenstand geboden aan de Duitse legereenheden. Hierna capituleerde ook Zeeland.

** note schrijver: In de voorgeschreven "oorlogshandelingen", vastgelegd in het "Verdrag van Genève" was de aanval op Rotterdam, lees bombardement, geen inbreuk op deze regels, althans zo werd vastgesteld tijdens de z.g. "Neurenberg trials" in 1945 /1946.)

In het Verdrag van Genève staat o.a. de bescherming van burgers in oorlogstijd beschreven.

Ook het Landoorlog regelement dat opgesteld was in 1899 op de z.g. "Haagse Vredes Conferentie", werd herhaaldelijk overtreden.

4. het begin.

Na de ongrondwettige vlucht van de Nederlandse regering naar Engeland, plus de onvoorwaardelijke overgave, was er eigenlijk niemand die het bewind voerde in bezet Nederland. Al vlug, op 26 mei 1940, vonden de Duitsers daar in hun ogen de juiste man voor.

Arthur Seyss-Inquart, een fanatische Oostenrijker en felle anti-Semitist de vroegere Minister van Binnenlandse zaken in Oostenrijk, werd "der Reichkommissionar für die besetzten Niederländischen Gebiete".

Men wilde evenals in Denemarken geen militair bestuur, maar een civiele administratie. Berlijn had namelijk in het achterhoofd, dat als de overwinning daar was, en daar twijfelde bijna geen enkele Duitser aan, Holland als een deel van Duitsland ingelijfd zou worden.

Drie dagen later hield deze Rijkscommissaris een rede voor het Nederlandse volk, waarin hij verklaarde dat Duitsland Holland niet wilde inlijven, of de Nazi ideologie wilde opleggen.

Tevens liet hij weten dat vanaf heden hij, Seyss-Inquart, alle macht die eens toebehoorde aan het Koninklijk huis en de regering, nu aan hem was, met uitzondering van de Duitse krijgsmacht.

Wel begon men bijna direct na de inval met het bouwen van "kazematten (bunkers) langs de gehele Nederlandse kust. Dit om aanvallen van Engelse vliegtuigen af te slaan, want in augustus / september was al de "Battle of Britain begonnen, waarbij Londen zwaar gebombardeerd werd. Deze bunkers, gebouwd door Nederlandse aannemers, werden gebouwd met de bedoeling om de scheepvaart in het Kanaal en de Noordzee onder controle te krijgen, zodat eventuele landingen daar afgeslagen konden worden.

In juni 1940 benoemde Seyss-Inquart 4 commissarissen die de verschillende afdelingen zouden moeten controleren,

namelijk voor justitie, administratie, economie en politie. Dit alles uiteraard in opdracht vanuit Berlijn, waarin opgesloten lagen de exploitatie van de economie, de tewerkstelling van Nederlandse arbeiders in Duitsland en de vervolging van Joden.

In al deze hoedanigheden heeft Seyss-Inquart, Berlijn en met name Hitler, nooit teleur gesteld, hij was zeer loyaal aan Hitler en aan de Nazi zaak.

Zeer slim liet hij de infrastructuur in tact, waardoor hij alle opgelegde maatregelen kon laten uitvoeren door het Nederlandse ambtenaren apparaat, wat, zo redeneerde hij, beter geaccepteerd zou worden door de Nederlandse bevolking als deze orders vanuit de bestaande Nederlandse overheidsstructuur kwamen.

Wat de Duitsers wel met onmiddellijke ingang verboden, waren de Communistische partij en de Socialistische partij, terwijl ook de media niet meer geheel vrij waren in wat te publiceren en onder vol toezicht stonden van de Duitse bezetter.

Direct na de capitulatie wist het overgrote deel van de bevolking niet wat ze konden verwachten van de bezetters. Het merendeel van de bevolking ging zo veel mogelijk z'n normale gang. Het meest, hoe vreemd het ook moege klinken, ergerde een groot deel van de bevolking zich aan het feit dat Koningin Wilhelmina, het Koningshuis en de regering gevlucht waren om hun eigen veiligheid te waarborgen. Men voelde zich in de steek gelaten, vooral ook omdat de Rijkscommissaris had verklaard dat Duitsland Holland niet wilde inlijven, of de Nazi ideologie wilde opleggen.

Ook de krantenberichten die toen doorkwamen uit het bezette Polen, deden vermoeden dat het ook daar wel meeviel. Over het algemeen waren de Duitsers beleefd en verteerden goed in cafés en de diverse winkels. Er was geen sprake van

plunderingen, het in brand steken van synagogen, of enige vorm van geweld.

Zelfs de Hollandse soldaten, die als oorlogsgevangenen zouden kunnen worden gezien, mochten naar hun huizen en families terugkeren. Met stroop vangt men vliegen moet de gedachte hierachter zijn geweest.

Nee, men zou na enige tijd wel inzien dat het nazisme goed zou zijn voor de bevolking en dat men dit enmasse zou gaan accepteren.

Hoe bedrogen zou men van beide kanten uitkomen.

5. controle.

Een van de eerste dingen die de Duitse bezetter wel deed, was het onder controle brengen van de filmindustrie en dan met name de theaters. Amerikaanse films werden verboden en er werden voornamelijk alleen Duitse films getoond terwijl in het wereldnieuws bijna alleen beelden van de opmars van het Duitse leger te zien waren en de grote bijeenkomsten in Duitsland waar Hitler zijn redevoeringen hield.

In het begin werd er nog geboed om zijn afkeuring te laten merken, of liep men de bioscoop uit, maar al spoedig werd dit verboden en mocht men de voorstelling alleen nog na het beëindigen verlaten.

De enige die echt gelukkig waren met de invasie en bezetting van Nederland, waren de N.S.B'ers, onder de bezielende leiding van Anton Mussert.***

Toen met de capitulatie de bezetting een feit was, dachten de N.S.B-ers heer en meester te zijn in Holland en verzocht Mussert aan Hitler om hem als leider van het "nieuwe Holland" aan te stellen.

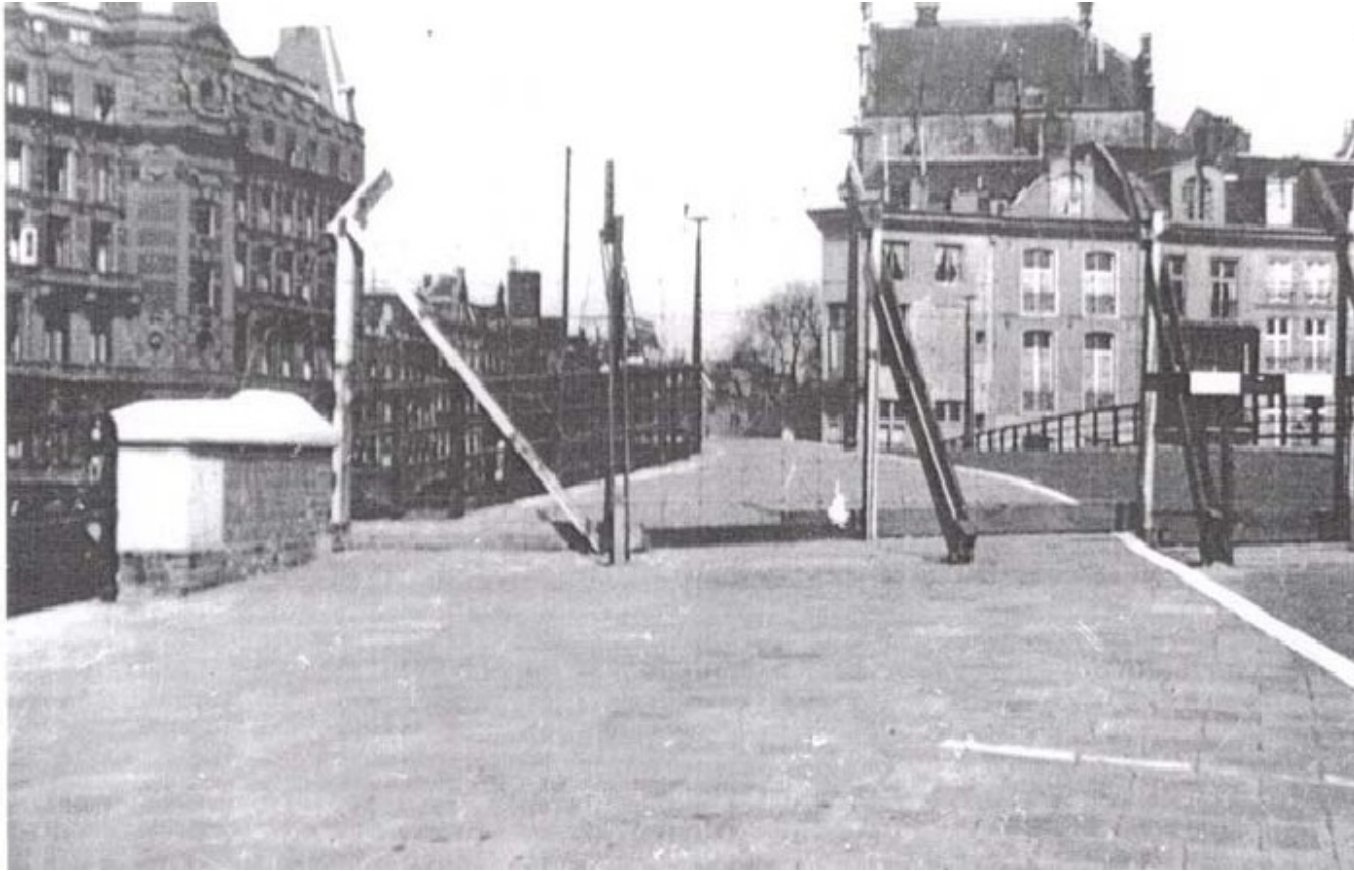
Daar Mussert niet zo geliefd was bij zowel Hitler als Seyss-Inquart, plus dat men uiteindelijk toch Holland bij een "Groot-Duitsland" zou inlijven, is dit niet gebeurd. Anders lag dit met

een andere nog fanatiekere fascistische aanhanger en N.S.B'er, Rost van Tonningen, die de aansluiting met het fascistische Groot-Duitsland wel zag zitten.

Toch zagen de Duitsers wel veel voordelen in de N.S.B. Men kon ze aanstellen op posten zoals burgemeester, politiechef en in hoge ambtelijke functies, zodat vele doelen makkelijker bereikt konden worden. Ook voor de uitvoering van de "*Arbeitsinsatz*" konden zij gebruikt worden.

In 1940 richtte de N.S.B. de Nederlandse S.S. op, voornamelijk uit eigen gelederen, 50.000 werden er lid van. Na de invasie in 1941 van Rusland, (operatie Barbarossa) wist Mussert vele N.S.B'ers er van te overtuigen om in Duitse krijgsdienst te gaan en aan het Oostfront de "Bolsjewieken" (Russen) te bestrijden. Uit dankbaarheid mocht hij zich van Hitler toen "de Leider" noemen

*** (note schrijver) zie hoofdstuk 1.

**Foto's R. la Rooy
Versperring bij de Halvemaansbrug over de Amstel 1941
(let op de achtergrond de geopende ophaalbrug bij de
Staalstraat.)**

6. De grip wordt steviger

Pas in het najaar van 1940 begon men de bezetting pas echt te merken. Er waren wel wat schermutselingen geweest, maar nu begonnen de Duitsers hun beloftes overboord te gooien. De Nederlandse wetgeving laptten ze aan hun laars, de Nazi ideologie werd meer en meer opgedrongen, diverse politieke partijen werden verboden en het Hollandse rechtssysteem werd vervangen door het Duitse, wat inhield dat er geen recht meer was.

De arbeiderspartijen werden onder staatscontrole geplaatst, wat inhield dat een N.S.B'er de leiding kreeg. Op scholen werd de Duitse taal een verplicht vak, de nationale driekleur mocht niet meer wapperen, de namen van de Koninklijke familie mochten niet meer uitgesproken of vertoond worden, evenals op de verschillende straatnaamborden die tevens geen Joodse namen mochten dragen.

Scholen werden gesloten omdat het Duitse leger daar zijn kwartieren in opsloeg, huizen werden geconfisqueerd voor hoge Duitse officieren, garages ondergeschikt gemaakt aan reparaties en stalling van Duitse voertuigen, enz, enz, Ook begonnen de Duitsers de Nederlandse economie te beïnvloeden.

Vooraf doordat de Duitsers ons land systematisch begonnen te plunderen van landbouwproducten, zoals groenten en fruit, maar vooral ook vlees en melkproducten, zodat in Holland zelf het voedsel schaarser werd. Alles werd door de Duitsers ondergeschikt gemaakt aan de oorlog.

Maar vooral de Joden kregen het hard te verduren, het werd hun verboden om nog langer theaters, cafés, e.d. te bezoeken, Joodse kinderen mochten niet meer naar openbare scholen, Joodse winkels mochten alleen nog door Joden bezocht worden, enz. enz.

De Nederlandse bevolking begon zich steeds meer te verzetten tegen de bezetter met al zijn verordeningen en de nazigedachten in het algemeen. In tegenstelling begonnen de N.S.B'ers steeds openlijker de kant van de Duitsers te kiezen, door hand en spandiensten te verlenen.

7. weerstand.

Het eerste verzet is eigenlijk begonnen in Amsterdam, in de jaren kort voor de oorlog.

Dit waren de diverse Joodse knokploegen waarbij ook enkele niet Joden bij betrokken waren. Deze "knokploegen" bestonden voornamelijk uit leden van de Joodse boksschool Olympia van Joop Cosman en boksschool Macabi. Dit waren slechts "speldenprikken" en meer bedoeld om de sympathisanten van de Duitsers, de W.A. en N.S.B'ers, te laten zien dat zij niet ongestraft hun gang konden gaan met het intimideren van Joden.

Pas in het begin van de oorlog kregen deze knokploegen te maken met de Duitse bezetter die de W.A. en de N.S.B. te hulp kwam en begon met het arresteren en deporteren van leden en sympathisanten van deze nog steeds primitieve vorm van verzet.

Na de dood van een WA man (Koot), die bij zo'n actie gedood werd, zijn 445 Joodse mannen en jongens opgepakt en naar Mauthausen gedeporteerd. Geen enkele van deze opgepakte en weggevoerde mensen heeft de oorlog overleefd.

Toen in januari 1941 begonnen werd met de registratie van Joden en Joodse bedrijven, heeft niemand geprotesteerd, ook de Joden niet.

Na het betalen van 1 gulden aan leges, stond men te boek als Jood, oftewel als slachtvee. Hieraan hebben bijna alle Nederlandse ambtenaren in die tijd meegewerkt.

Deze registratie, uitgevoerd door het Nederlandse ambtelijke apparaat, is de grondslag geweest voor de succesvolle deportatie en moord van ongeveer 115.000 Nederlandse Joden.

Men kan er vanuit gaan dat het de "gewone arbeiders" waren die de eerste protesten lieten horen en zich bundelden in de

diverse organisaties die voortkwamen uit de socialistische en de communistische partij.

Vooraf in Amsterdam Noord bij de scheepswerven werden de eerste protesten gehoord, die kort daarop gevolgd werden door stakingen.

De aanleiding daarvoor, was niet zozeer een uiting van medeleven met de Joden, maar een uitvloeisel van het transport van jonge werknemers van de havenbedrijven, die naar Duitsland op transport gesteld werden om daar te werken.

Wel werden er al op verschillende plaatsen in Amsterdam kleinere protesten gehouden naar aanleiding van de maatregelen die de Duitsers uitvaardigden tegen de bevolking, zoals het o.a. het verplicht stellen van een persoonsbewijs (Ausweis).

Maar vooral de sancties tegen de Joden wekten steeds meer wrevel op. Steeds meer bedrijven gingen over tot stakingen als protest daartegen en toen uiteindelijk de trams de remises niet meer verlieten was het hek van de dam. Dit leidde tot een algehele staking op 25 februari 1941 de zo genoemde "februari staking".

De stakingen breidden zich uit naar buiten Amsterdam, eerst richting Zaanstreek en omstreken en daarna richting Haarlem en Utrecht en omgeving.

Het grote verzet kwam pas op gang **NA** de staking van 25 februari in Amsterdam.

Vooraf in de kringen van de communisten vanaf begin 1941, (met als leiders: Louis Jansen, Jan Dieters, beiden op de Waalvlakte terechtgesteld op 9-10-1943 en Paul de Groot) en studentenorganisaties (vanaf 1942, Raad van Negen) is men begonnen om georganiseerd verzet te bieden aan de bezetters.

De communisten en socialisten, die grotendeels uit arbeiders bestonden, in eerste instantie om te protesteren

tegen de beperkingen die Joden opgelegd kregen, zoals b.v. het verbod om cafés, theaters, bepaalde winkels, sportevenementen enzovoort te bezoeken en de beperking om vrijelijk handel te drijven.

De studenten protesteerden in eerste instantie (november 1940) tegen het ontslag van Joodse docenten en hoogleraren aan de Universiteiten, terwijl kunstenaars een "loyaliteitsverklaring" dienden te ondertekenen, wat velen weigerden.

Ook begonnen er nu berichten binnen te komen vanuit Polen, ondanks de hevige censuur van de Duitsers, waarin werd verteld over de onmenselijke toestanden in Warschau, de mishandelingen en deportaties van joden, vernielingen van synagogen en het oprichten van getto's.

Uiteraard waren de joden in Nederland hier bezorgd over, evenals de meeste andere Nederlanders, maar nog steeds dacht men dat het in Nederland wel zou meevallen en de Joden hier in Nederland wel veilig zouden zijn. Toch hebben velen de kans gegrepen om te vluchten naar Zwitserland, Engeland en Amerika, maar het overgrote deel bleef in Holland. Weliswaar om verschillende redenen zoals familie, woning, bedrijf, enz, maar de meeste joden hadden gewoon geen geld om te vluchten.

Zo'n 150 Joden pleegden zelfmoord. Ook na de door de Duitsers ingestelde "Joodse Raad", die de belofte kreeg dat de Nederlandse Joden met rust gelaten zouden worden, werd men gesterkt in de gedachten dat het wel mee zou vallen.

8. illegaal verzet.

In december van 1941 werd er ook weer enige hoop geput uit het feit dat Amerika zich nu ook in de oorlog gemengd had (na de Japanse aanval op Pearl Harbor) en men verwachtte dat de oorlog nu wel snel over zou zijn.

De Joodse bevolking in Nederland werd in 1941 door de Duitsers gesommeerd om naar Amsterdam te verhuizen, zodat men nog meer controle had over de Joden en op 2 mei 1942 werden de Joden, net als vee, gebrandmerkt om de gele "Jodenster" te dragen.

Ook toen in medio 1942 de Joden opgeroepen werden om te gaan werken in het oosten (*de Arbeitseinsatz*) en dit het begin was van de deportaties, waren er weinig protesten te horen vanuit de bevolking, waar men meer om zijn eigen hachie dacht, dan aan wat anders.

In maart 1942 werd Nederlands-Indië ook aangevallen en bezet door de Japanners. Zoals later zou blijken zou dit voor vele Nederlanders traumatische gevolgen hebben.

De Februaristaking had alweer een jaar geleden plaats gevonden en het verzet ("de ondergrondse") had niet stil gezeten.

Er was ondertussen door heel Nederland een netwerk ontstaan van mensen die zich tegen de bezetting verzetten en in groepjes verspreid door heel het land probeerden zij de Duitsers het leven zo zuur en moeilijk mogelijk te maken door op allerlei manieren verzet te plegen.

Het illegaal krantjes en stencils maken en deze te verspreiden, werd al door verschillende verzetsbewegingen in het land gedaan.

Waren het eerst enkelen, later werd deze al snel groeiende groep gebundeld en in plaatselijke, regionale, en uiteindelijk in een landelijke organisatie verenigd, alhoewel ze zelfstandig optraden.

Vooraf in de kringen van de communisten (v.a. begin 1941) en studentenorganisaties (v.a. 1942, Raad van Negen) is men begonnen om georganiseerd verzet te bieden aan de bezetters.

De Christelijke "Landelijke Organisatie voor Hulp aan Onderduikers" kortweg de L.O. werd in het voorjaar 1942 opgericht door Mevrouw Kuipers en dominee Slomp. De LKP oftewel voluit "Landelijke Knok Ploegen", opgericht in 1943, waren geen knokploegen in de ware zin des woord, maar een overkoepelende organisatie om onderduikers te helpen en belangrijke berichten te verzamelen. Ook diverse sabotage activiteiten staan op hun conto.

In deze ploegen zaten landelijk ongeveer 600 verzetsmensen, die onderverdeeld waren in plaatselijke groepen door het gehele land verspreid. Ondanks verwoede pogingen om contact met de Nederlandse regering in Engeland te krijgen en spionageberichten door te geven, is dit nooit gelukt.

De georganiseerde verzetsgroepen, plaatselijk en landelijk, hielden zich hoofdzakelijk "ondergronds" bezig met het vervalsen / verduisteren van identiteitsbewijzen / distributiebonnen en bonkaarten, berichten verzamelen en doorsturen en het onderbrengen van onderduikers, zowel joden als niet-joden en sabotage daden.

Berichten werden door de verschillende verzetsgroepen naar de regering en geallieerde legerleiders gestuurd in Engeland met informatie over de toestand in Nederland en over Duitse militaire strategische punten, terwijl vanuit Engeland de laatste vorderingen van de geallieerden werden doorgegeven, die dan weer in stencils verspreid werden, met alle gevaren die daar aan verbonden waren. Sabbotageacties, zoals het overvallen van kantoren waar voedsel en kleding bonnen verspreid werden, het vervalsen van persoonsbewijzen, valse stempels maken, zelfs overvallen op gevangenen zijn er gedaan om mensen die belangrijk waren voor de strijd tegen de bezetter te bevrijden.

Kortom men deed alles wat de vijand kon schaden of hinderen. Velen van deze moedige mensen, zowel mannen als vrouwen hebben de ultieme prijs moeten betalen, veelal door verraad, maar ook door toeval en onachtzaamheid. In de loop van 1943 probeerde men om de verschillende organisaties te bundelen, de RVV, (Raad Van Verzet) werd hiervoor opgericht, die in het najaar van 1944, toen het zuiden van Nederland al bevrijd was, overging in de B.S, of eigenlijk voluit, de Nederlandse Binnenlandse Strijdkrachten, die onder commando van Prins Bernhard stonden.

9. aan de verkeerde kant.

Evenals de hier boven genoemde groep van verzetstrijders, waren er natuurlijk ook de z.g. landverraders die aan de zijde van de Duitsers stonden en ook deze speelden een belangrijke rol tijdens de bezettingsjaren.

Wie waren er "fout" ?

"Fout" waren zij, die zich bij de in 1931 opgerichte N.S.B. (Nationaal Socialistische Beweging) hadden aangesloten, die opgericht was door Anton Mussert

"Fout" waren zij, die zich bij de N.S.D.A.P. (Nationale Socialistische Duitse Arbeiders Partij.) hadden aangesloten. Deze vooral Anti-Semitische partij, dreef al voor de 30'er jaren op de "Dogma's" van Hitler en beschouwde zich als de enige partij die in Duitsland, na de Eerste Wereldoorlog, een nieuwe orde kon oprichten.

"Fout" waren zij, die sympathiseerden met de Nazi's en geen lid waren van een bepaalde partij.

"Fout" waren zij, die als "vrijwilliger" naar Duitsland gingen om in de oorlogsindustrie te werken.

"Fout" waren zij, die door middel van hun werkzaamheden in overheidsdienst de bezetter hielpen. Hier wordt door mij speciaal gerefereerd aan het politie en spoorweg personeel

die zonder protest mee werkten aan de "vernietigingstransporten".

"Fout" waren zij, die uit vrije wil militaire inlichtingen aan de bezetters gaven.

"Fout" waren zij, die vanuit overheidsdiensten woon en werkbestanden door gaven aan de bezetter.

"Fout" waren zij, die antisemiet waren en landgenoten verraden hebben om de dood eenvoudige reden dat zij Jood waren..

"Fout" waren zij, die vrijwillig in Duitse krijgsmacht zijn getreden.

Hoe groot het totale aantal van deze foute Nederlanders was, is niet bekend, maar van een getal van rond de 300.000, mag men wel uitgaan.

Waarom deze mensen "fout" waren ???

Al deze "foute" mensen hadden hun eigen idee-en en gedachten om met de vijand te heulen, en het is daarom moeilijk om ze over een kam te scheren voor wat betreft hun beweegredenen.

Vandaar dat ik deze "waarom" vraag onbeantwoord laat.

Het na de oorlog veel als verdediging geuite, "Ik heb het niet geweten" gaat natuurlijk niet op voor zeker 95 % van deze verraders, overlopers, handlangers, of hoe je ze ook wil noemen. Zij wisten wel degelijk waar zij mee bezig waren en wat het uiteindelijke resultaat zou zijn.

Helaas zijn velen hun straf na de oorlog ontlopen, door vooral direct na de capitulatie van Duitsland, naar Duitsland te vluchten, of zich schuil te houden ergens in het buitenland.

Men kan rustig stellen, dat ook NA de oorlog weinig pogingen zijn gedaan om deze "oorlogsmisdadigers" op te sporen en te straffen. Diegenen die wel gestraft zijn, zijn er overigens met TE milde straffen vanaf gekomen.

Ook de vele grote, middelgrote en kleine bedrijven, als wel overheidsinstellingen hebben aan de verkeerde kant een

grote rol gespeeld, door nauw samen te werken met de bezetter. Een zeer slechte naam in dat verband had o.a de Rotterdamse politie, die bij het opsporen en wegvoeren van Joden en mannen voor de Arbeitseinsatz, een zeer kwalijke rol heeft gespeeld.

10.verordeningen.

Foto's: Charles Breijer. 1943

Nieuwmarkt met het Waaggebouw.

De prikkeldraad omheining van het plein, diende om niet joden van de alleen voor joden markt te weren

Naarmate de oorlog vorderde werden de maatregelen scherper voor de bevolking, maar speciaal de Joden hadden het zwaar. Niet alleen omdat men een ster moest dragen, of de verboden die hun opgelegd werden. Ook de verhuizing naar Amsterdam en dat men zich als Jood had moeten laten registreren, waren niet genoeg. De Duitsers lieten nu hun

ware bedoelingen zien, zoals ook al in Duitsland, Oostenrijk, het toenmalige Tsecho-Slovakije en Polen was gebeurd.

Hieronder enkele van deze verboden en beperkingen :

15-05-40	De Nederlandse Strijdkrachten leggen de wapens neer en geven zich over aan de binnenvallende Duitse troepen. Geleidelijk aan zal land en bevolking in grote duisternis vallen.
01-07-40	Joden moeten de luchtbescherming verlaten.
06-09-40	De Secretarissen-Generaal van de diverse Overheids Departementen beloven geen joden meer in overheidsdienst te benoemen.
05-10-40	Overheidspersoneel moet Arisz-verklaring tekenen.
22-10-40	Joodse ondernemingen moeten zich melden bij de Wirtschafstpr�fstelle.
21-11-40	Aankondiging gaat uit, waarbij joden uit hun overheidsfuncties worden ontheven.
10-01-41	Registratieplicht voor joden.
05-02-41	Artsen moeten opgeven of zij van joodse bloede zijn of niet.
13-02-41	Vorming van de Joodse Raad voor Amsterdam.
22 en 23-02-41	Razzia's in Amsterdam.
12-03-41	Verordening betreffende de benoeming van een Verwalter - (Duitse) Beheerder in joodse bedrijven.
31-03-41	Oprichting van de Zentralstelle f�r jüdische Auswanderung - Centraal Kantoor voor Emigratie van Joden.

11-04-41	Het eerste nummer van het Joods Weekblad verschijnt.
01-05-41	Joden mogen maar beperkt werkzaam zijn in vrije beroepen. Joden worden verplicht om hun radiotoestellen in te leveren.
04-06-41	Bewegingsvrijheid van joden wordt beperkt
11-06-41	Weer razzia op joden in Amsterdam.
08-08-41	Verordening inzake joods geldelijk vermogen en grondbezit.
01-09-41	Joodse kinderen moeten naar aparte, Joodse, scholen.
15-09-41	Plakaten met opschriften "Verboden voor Joden" verschijnen. Joden mogen geen bezoeken meer brengen aan parken, dierentuinen, caf's, restaurants, hotels, pensions, schouwburgen, cabarets, vari't's, bioscopen, sportinrichtingen, concerten, openbare bibliotheken, leeszaal of musea.
07 en 08-10-41	Razzia's op joden in de Achterhoek, Arnhem, Apeldoorn en Zwolle.
01-11-41	Joden moeten verenigingen waar ook niet-joden lid van zijn verlaten.
03-11-41	In Amsterdam worden joodse markten ingericht.
07-11-41	Joden mogen zonder verlof of reisvergunning niet meer reizen of verhuizen.
01-01-42	Joden mogen geen niet-joods huishoudelijk personeel meer hebben.
09-01-42	Openbaar onderwijs is voor joden verboden.
10-01-42	Eerste joden vertrekken uit Amsterdam naar speciale joodse werkkampen in Nederland.

17-01-42	Zaandamse joden moeten naar Amsterdam verhuizen. Begin van de concentratie van joden in het Judenviertel - Joden kwartier in Amsterdam.
23-10-42	Autorijden voor joden verboden. Persoonsbewijzen voor joden moeten van een "J" voorzien zijn.
25-03-42	Joden mogen niet meer met niet-joden trouwen, Buitenechtelijke seksuele omgang met niet-joden zal zwaar gestraft worden.
26-03-42	Het is verboden huisraad uit woningen van joden te verwijderen.
24-04-42	Een groot aantal joodse slagerijen moet sluiten.
02-05-42	Verordening waarbij het dragen van de Jodenster verplicht wordt gesteld. Het is een gele lap met daarop gedrukt de Davidster. In de ster staat in zwart het woord "Jood." De Davidster moet altijd zichtbaar en in het openbaar gedragen worden.
12-05-42	Joden mogen geen rekening meer hebben bij de postgiro dienst.
29-05-42	Joden mogen niet meer vissen en kunnen geen visakte meer aanvragen.
05-06-42	Volledig reisverbod voor alle joden.
12-06-42	Joden mogen geen groenten in niet-joodse winkels kopen. Elke sport voor joden is verboden.
26-06-42	De Joodse Raad wordt ingelicht over deportatie van Joden naar het Oosten.
30-06-42	Joden mogen na 20.00 uur 's avonds niet meer op straat zijn. Zij mogen niet meer fietsen.
06-07-42	Telefoneren voor joden verboden, joden mogen

	niet meer by niet-joden op bezoek.
15-07-42	De eerste deportatie trein met 1137 slachtoffers vertrok vanuit Hooghalen naar Birkenau.
17-07-42	Een groot aantal straten in Den Haag en Scheveningen wordt voor joden verboden. Joden mogen slechts winkelen tussen 3 en 5 uur 's middags.
31-07-42	Joden mogen niet meer in kapsalons komen
08-1942	Joden in Nederland gedurende de gehele maand augustus aan razzia's onderworpen
08-09-42	In Den Haag mogen joden niet meer op publieke banken zitten.
15-09-42	Studieverbod voor joodse studenten.
02 en 03-10-42	Razzia's op joodse werkkampen.
16-01-43	De eerste joden komen in Vught aan.
21-01-43	Ontruiming van het joodse krankzinnigengesticht Het Apeldoornse Bos.
05-02-43	Joden mogen geen brieven of verzoekschriften aan Duitse instanties zenden. Alle post moet via de Joodse Raad gaan.
04-1943	De joden uit de provincie Noord Brabant moeten zich naar het Kamp Vught begeven.
05-05-43	Brief van dr. Harster, SS-Brigadeführer und Generalmajor der Polizei, betreffende de eindoplossing van het jodenvraagstuk. Algemene richtlijn: De Reichsführer SS Heinrich Himmler wenst dat in de loop van dit jaar zoveel joden als menselijkerwijs mogelijk is, naar het Oosten op transport worden gesteld

26-05-43	Grote razzia op joden in Amsterdam.
20-06-43	Weer grote razzia op joden in Amsterdam.
29-09-43	Laatste grote razzia op joden in Amsterdam.
12-1943	Er wordt een begin gemaakt met het oproepen van gemengd gehuwde joden voor werkkampen. Het joodse vraagstuk in Nederland wordt beschouwd als opgelost.
1-2-1944	Laatste overgebleven Portugese Joden worden allemaal weggehaald en naar de Hollandse Schouwburg gebracht, Westerbork, Theresienstadt en velen eindigden in Auschwitz. Zie ook www.olijfmetperen.nl waar veel over deze periode te vinden is.

V.a. 2 mei 1942 worden joden verplicht deze ster te dragen.

11. kampen in Nederland

Op 15 Juli 1942 was de eerste deportatietrein met 1137 slachtoffers vertrokken vanuit Hooghalen naar Birkenau. Men begon de Joden te deporteren naar kampen in Duitsland, Polen, Oostenrijk, en Tsjechië, o.a. via,

Kamp Westerbork :

eigenlijk al in 1939 gebouwd door de Nederlandse regering voor de opvang van vluchtelingen die de naziterreur in hun land ontvluchten, voornamelijk Joden.

In de periode van 1942 tot 1945, zijn er in totaal zo'n 107,000 mensen in het kamp geweest, die door 93 treinen naar de verschillende vernietigingskampen zijn vervoerd. Slechts 5.500 hebben dit overleefd.

De bewaking van dit kamp werd niet door Duitsers uitgevoerd, maar door agenten die behoorden tot de Koninklijke Nederlandse Marechaussee

Kamp Amersfoort :

stond onder toezicht van de Duitsers en waarin gedurende de jaren 1941-1945 zo'n 35.000 mensen door honger, mishandeling, verwaarlozing en moord om het leven kwamen.

Kamp Vught :

dat door de Duitsers officieel genoemd werd, "

Konzentrationslager Herzogenbusch" werd in 1942 gebouwd

door de gevangenen zelf, want toen zij er aankwamen, was het kamp nog niet klaar. Hier zijn zo'n 31.000 mensen geïnterneerd geweest, waaronder 12.000 Joden en verder politieke gevangenen, Roma en Sinti, verzetsstrijders, Jehova's getuigen, homoseksuelen, zwervers, criminelen en zwarthandelaren. In het kamp zijn zeker 749 mensen om het leven gekomen, waarvan er 329 werden geëxecuteerd.

Bijna alle Joden die hier geïnterneerd waren, zijn op transport gesteld en vermoord in de concentratiekampen

Werkkampen :

tijdens de oorlog in Nederland waren er ongeveer. 40 tot 50 werkkampen, waar zo'n 5.000 Joodse mannen onbetaald te werk gesteld werden. Na 1943 toen de meeste Joden al gedeporteerd waren, werden daar vooral "gemengd gehuwden", en verzetstrijders te werk gesteld, in afwachting van hun lot. De meeste van deze kampen lagen in afgelegen onontgonnen gebieden en werden niet onder toezicht van Duitsers geplaatst, maar de Koninklijke Nederlandsche Heide Maatschappij kreeg het toezicht.*

*NOTE schrijver :

In 1972 kwam een organisatorische scheiding tot stand tussen het commerciële bedrijf ARCADIS en de ideële vereniging KNHM. Tegenwoordig functioneert KNHM als foundation.

Helaas wordt met geen enkel woord gerept over de donkere periode van 1940-1945 in de historie van hun bestaan.

12. de vervolging – transporten.

Men ontkomt er niet aan om wat dieper op de deportaties van Joden tijdens de Tweede Wereldoorlog in te gaan.

Vanaf het begin heeft het de Duitsers voor ogen gestaan om de Joodse bevolking in Europa uit te roeien. Stelselmatig was men daar al mee begonnen in Duitsland en Oostenrijk met maatregelen en pogroms tegen de daar wonende Joden te ondernemen. Vandaar de vele vluchtelingen o.a. naar Nederland, die zich hoofdzakelijk in Amsterdam vestigden en wel in de "Rivierenbuurt", de "Transvaalbuurt" en "Stadionbuurt"

Al voor het uitbreken van de oorlog had Hitler in een redevoering, op 30 Januari 1939, naar aanleiding van zijn 6 jarige machtspositie, de Holocaust al voorspeld. Ook Josef

Goebbels en Hans Frank hadden daar in speeches al op gewezen en in het bezette Litouwen, waren al de eerste grote razzia's en deportaties begonnen.

Naarmate de oorlog intenser werd, werd ook de "Endlösung der Judenfrage" (oplossing van het Jodenvraagstuk) geïntensiveerd, wat een van de grondbeginselen van het Nazisme was. Op kleinere schaal was men al begonnen om Joden naar de concentratiekampen en werkkampen in Duitsland, Polen en Oostenrijk te sturen, maar allengs werden de transporten naar deze dodenkampen steeds groter en volgden elkaar sneller op.

Vooraf na de "Wansee conferentie" die in Berlijn plaats vond op 20 Januari 1942.

In het voorjaar van 1942 begon men intensief met "Operatie Reinhard", het systematisch uitroeien van de Joden.

Na de eerste deportatie vanuit Holland op 15 Juli 1942 volgden nog 93 treinen naar de vernietigingskampen die allen vooraf waren gegaan door de razzia's in alle delen van het land, maar speciaal in Amsterdam, waar op dat moment zo'n 80.000 Joden woonden. Deze werden naar de "Hollandsche Schouwburg" gebracht, geregistreerd en vervolgens in treinen, meestal veewagons, op "transport" gezet zoals dat heette.

Op 1 februari 1944 werden de laatste overgebleven Portugese Joden allemaal weggehaald en naar de Hollandse Schouwburg gebracht, via Westerbork naar Theresienstadt en velen eindigden in Auschwitz.

Een van de 93 transport treinen

Ingang van Concentratiekamp
die van uit Westerbork naar de
Auschwitz.
vernietigings kampen vertrok.

Note schrijver: Hitler en zijn trawanten hebben nog serieus overwogen om alle Joden uit Europa naar Madagaskar te deporteren. Hiervoor had men de Britse marineschepen willen gebruiken als Engeland verslagen was, maar met het niet veroveren van Engeland, heeft dit plan geen doorgang kunnen vinden.

Dit idee speelde zich ook af in Polen, waar het Poolseparlement in de jaren 1935 tot 1939 op zoek was naar een oplossing van het "Joodse probleem" zoals dat werd genoemd.

In die tijd vierde het anti-Semitische hoogtij in Polen.

13. Razzia's

22 februari 1941

Jonas Daniël Mijerplein

Duitse soldaten houden joden die bij razzia's opgepakt zijn onder bedwang, in afwachting voor transport.

De razzia's die plaats vonden, werden hoofdzakelijk uitgevoerd door de Duitse "Grüne Polizei", Nederlandse politie, Duitse ambtenaren, de N.S.B., de Nederlandse S.S en personeel van de Zentralstelle. Tevens werd v.a. 6 augustus 1942 een Nederlands politiebataljon onder bevel van Sybren Tulp ingezet om in Amsterdam Joden op te pakken. Aan al deze "Nederlanders" (lees verraders) werd fl. 7.50 (zeven gulden vijftig) uitbetaald voor het aangeven en opsporen van Joden en verzetstrijders.

Op 29 September 1943 bij een laatste grote razzia in Amsterdam werden nog eens 10.000 personen opgepakt, waaronder de voorzitters en leden van de Joodse Raad. Vanaf die datum bevonden zich officieel geen joden meer in Nederland. Alle joden waren gedeporteerd naar de kampen, met uitzondering van een groep gemengd gehuwde joden. Dit zijn joden met een niet joodse huwelijkspartner. Deze groep werd in werkkampen te werk gesteld in afwachting van wat er verder met hun zou gebeuren.

Niet alleen werden er razzia's gehouden op mensen, maar ook op vervoersmiddelen, zoals op bijgaande foto blijkt.

De firma A. Puls **** was een Amsterdamse verhuisondernemer tijdens de Tweede Wereldoorlog. Hij reed in opdracht van de Duitse Hausraterfassungstelle met

verhuiswagens door Amsterdam om Joodse inboedels van gedeporteerde Joden in te laden. In andere steden werd dit door andere ondernemers gedaan. Veelal werden hoge Duitse officieren uitgenodigd om daarna in de opslagruimtes hun keuze te maken uit de geroofde spullen, evenals de werknemers van Puls zelf. Ook particulieren lieten zich niet onbetuigd en roofden de woningen leeg van de weggehaalde Joden !!

Note : ****

Het werkwoord "pulsen" werd in bezettingstijd gebruikt voor het leeghalen, in veel gevallen leegroven, van huizen van gedeporteerde of ondergedoken joden.

14. nog meer razzia's en onzekerheid.

Het overgrote deel van de bevolking wist niet goed waar men aan toe was. Er was schaarste aan van alles, waardoor de "zwarte handel" floreerde. Men had al in 1939 distributiekaarten verstrekt, waar men toen, door de heersende werkeloosheid, al toe over was gegaan en daardoor probeerde een eerlijke verdeling van voedsel te bewerkstelligen.

Nu werden deze kaarten vernieuwd, met pasfoto en vingerafdruk, om vervalsing tegen te gaan. (1941) Ook werden al enige tijd bonnen uitgegeven voor allerlei goederen, voor schoenen en kleding, aardappelen, vlees, boter, eieren, kaas en brood en diverse anderen dagelijkse benodigdheden zoals kolen, petroleum, benzine, lucifers en zeep. Maar overal heerste grote schaarste aan deze toch o zo belangrijke levensartikelen.

Het overgrote deel werd door de Duitsers gevorderd en naar Duitsland getransporteerd. Voor de "arbeiteinsatz"

probeerden de Duitsers nog steeds jonge mannen te vinden, door her en der razzia's te houden.

Fietsenrazzia's waren er, terwijl auto's en paarden al lang uit het straatbeeld verdwenen waren, doordat ze geconfisqueerd waren en naar Duitsland waren gebracht.

Als men nog een auto zag, die speciale toestemming van de bezetter had, dan werd deze aangedreven door een generator of een ballon met lichtgas, terwijl een enkele auto op butaangas reed.

In februari van 1943 richtte de bezetter in samenwerking met de N.S.B. zich tegen de studenten, alle Nederlandse studenten moesten een "loyaliteitsverklaring" ondertekenen, maar het merendeel tekende niet.

Door deze weigering, die ondersteund werd door de meeste hoogleraren, werden enkelen van deze beide groepen gefusileerd om een voorbeeld te stellen.

Ook werden er op de diverse hogescholen en universiteiten, in collegezalen en laboratoria razzia's gehouden, terwijl ook de woningen van studenten onderzocht werden. Enkelen weten te ontkomen, maar zo'n 700 worden opgepakt en naar Vught getransporteerd.

Deze razzia's hadden indirect te maken met de liquidatie, door studenten van Generaal Seyffardt op 5 februari, door Jan Verleun en de aanslag op Secr.Gen. H Reydon door Gerrit Kastein, waarbij Reydons vrouw gedood werd (hij zelf bezweek pas later aan zijn verwondingen)

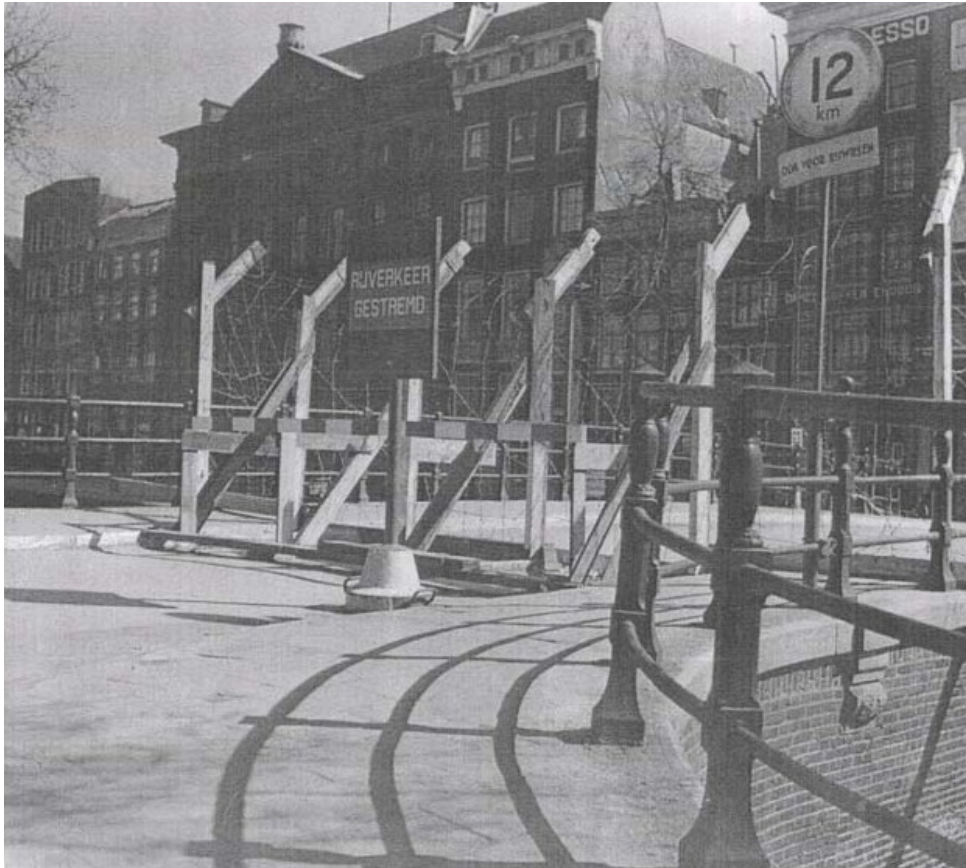
Ook de Nederlandse huisartsen begonnen zich te roeren en op 24 Maart 1943 nemen zo'n 6200 van de 6500 artsen deel aan een demonstratie.

Regelmatig waren er openbare terechtstellingen, die als voorbeeld moesten dienen aan de bevolking, dat men beter de verordeningen kon opvolgen en geen verzetsacties van welke aard dan ook, tegen het bewind kon houden.

Ook binnen de N.S.B. gelederen heerste grote angst en verwarring. Men vreesde namelijk nieuwe aanslagen op hun leden, vandaar dat men met nog hardere hand optrad.

**Foto: boven en onder rond 1942.
Versperringen in Amsterdam om razzia's gemakkelijker te maken.**

Zoals al vermeld werden de laatste grote razzia's gehouden, vooral in Amsterdam. Ook in alle ziekenhuizen in Nederland werden Joodse patiënten van hun bed gelicht en zelfs het Joodse krankzinnigen gesticht in Amersfoort werd ontruimd en tezamen met het personeel, (in totaal zo'n 1100 personen) direct op transport gesteld, rechtstreeks naar Auschwitz. Ook de berichten die er doorkwamen boden geen echte houvast. De berichten dat de Duitsers de slag om Stalingrad verloren hadden (2 februari 1943) en op de terug tocht waren, schepte wel enige moed die nog aangewakkerd werd toen Italië capituleerde in september van dat jaar. Ook de geallieerden maakten wel vorderingen en dreven de Duitse troepen terug, maar de toestand in Nederland bleef nagenoeg onveranderd.

15. de ommekeer.

De ommekeer voor ons land, althans een gedeelte, zou zich pas aandienen in 1944.

De berichten kwamen door dat de Geallieerden de Duitsers teruggedreven en aan de winnende hand waren.

Na de geallieerde invasie op 6 juni 1944 (in Normandië Frankrijk) ook wel "D-day" genoemd, onder de code naam "Operation Overlord", stootten de geallieerde troepen door richting Parijs, dat eind augustus bevrijd werd en Brussel wat bereikt en bevrijd werd op zondag 3 september, terwijl Antwerpen de volgende dag bevrijd werd.

Begin oktober werden de dijken bij Walcheren in Zeeland gebombardeerd, waardoor vele steden en dorpen onder water kwamen te staan, zoals Middelburg en West Kapelle.

Ook werd overwogen om in andere delen van Zeeland de dijken te bombarderen, maar hier heeft men toch maar vanaf gezien, evenals van een landing op Schouwen Duivendijk. Zeeland en met name Zeeuws Vlaanderen, Noord- en Zuid Beveland en Walcheren, was het eerste deel van Nederland dat voor een groot deel van Duitsers gezuiverd werd, door Canadese, Poolse en Engelse legereenheden.

Het geallieerden offensief, voor wat Nederland betreft, richtte zich nu op de Zuidelijke provincies.

Eind October werden West- en Midden Brabant bevrijd en in november / december werd het grootste deel van Limburg. Het noordoost deel van Limburg, moest wachten tot februari tot het ook vrij was.

Op 16 / 17 september was de "slag om Arnhem" begonnen, (code naam "Operation Market Garden", wat uiteindelijk, na een goed begin met de verovering van de onbeschadigde Waalbrug in Nijmegen, een fiasco is geworden.

De geallieerden leden een nederlaag tegen de Duitsers in deze slag, waarbij aan de kant van de geallieerden bijna 20.000 doden te betreuren waren

De Rijn, Hitlers laatste natuurlijke verdedigingslijn, was en bleef een obstakel in de bevrijding van het gebied boven de Nederlandse rivieren.

16. "Dolle Dinsdag"

Dinsdag de 5de september 1944, staat bekend als "Dolle Dinsdag".

De aanleiding hier toe was de opmars van de Geallieerden die begin september Brussel en Antwerpen bevrijd hadden en in rap tempo vorderingen maakten. De Nederlanders begonnen uit te rekenen hoe lang het zou duren voordat heel Nederland bevrijd was.

Geruchten deden al de ronde dat Breda en grote delen van het zuiden al bevrijd waren. Ook een radio bericht vanuit Engeland van Prof. Gerbrandy, via Radio Oranje, maakte hier melding van, zodat men al begon te denken aan een spoedige bevrijding.

De vlaggen en wimpels werden al tevoorschijn gehaald en men maakte zich op om de bevrijders te ontvangen.

Onder de N.S.B. en de Duitse troepen brak paniek uit en vele geheime dossiers werden vernietigd terwijl een groot deel op de vlucht sloeg. Dat het eerste doel van de geallieerden was om Antwerpen (als belangrijke toevoer haven voor oorlogsmaterieel en voedsel voor de troepen) te bevrijden, wisten de Nederlanders niet, terwijl ook de totale geallieerden troepenmacht te klein was om door te stoten.

Vooraf de verschillende geruchten, dat parachutisten al op verschillende plekken in Nederland geland waren, dat duizenden verzetstrijders de haven van Rotterdam bezet hadden, deden de mensen geloven dat het een kwestie van uren, hooguit dagen zou zijn dat men vrij zou zijn. De gevolgen van deze ongefundeerde geruchten waren dat mensen al dansend en feest makend de straat op gingen, Duitsers en N.S.B 'ers, op de vlucht, bespot en beschimpt

werden, er jacht op de z.g. "moffenmeiden" gemaakt werd en er op verschillende plaatsen schermutselingen ontstonden, waarbij geschoten werd.

Mussert, de N.S.B.leider, besluit dat alle N.S.B 'ers naar het oosten moeten vluchten, waar zo'n 60.000 leden gevolg aan geven.

Pas later op de dag wordt duidelijk dat het niet waar is en de geruchten uit de lucht gegrepen zijn. De Duitse Wehrmacht en de Ordnungspolizei sturen er patrouilles op uit en de Hollandse politie geeft opdracht de feestelijkheden te staken terwijl op groepjes van meer dan 5 man, geschoten zou worden.

Het enige positieve, als men dat zo mag stellen, van "Dolle Dinsdag" is het feit dat er tussen de N.S.B 'ers grote verdeeldheid heerst en de meesten gevlucht zijn naar het Oosten. Ook wordt kamp Vught door de Duitsers ontruimd en vertrekken de laatste politieke gevangenen naar Duitsland.

Op sommige schooltjes kregen kinderen wat te eten.

17. Razzia's - liquidaties

Ondertussen diende de winter zich aan, de winter die de geschiedenis in zou gaan als "de hongerwinter". Het oorlogsfront liep dwars door midden Nederland. De rantsoenen steenkool die in de zomer verstrekt zouden worden, had bijna niemand ontvangen en de toevoer uit de steenkoolmijnen uit Limburg was afgesloten door het oorlogsfront. Vandaar dat velen de bossen introkken om hout te halen.

Hiertegen werd een verordening gemaakt, dat het vervoeren van hout, zonder speciale vergunning, verboden was. Dat beetje steenkool dat uit Duitsland aangevoerd werd, was

bestemd voor de centrale keukens, ziekenhuizen en nog wat overheidsinstellingen.

Vooraf de centrale keukens waren van levensbelang voor de bevolking, die dan ook met honderdduizenden in de rij stonden voor wat warm eten.

In de loop van oktober / november worden alle particulieren van gas voorziening afgesloten. Er was geen electriciteit meer te vinden onder de burgerbevolking en trams rijden niet meer. In het noorden en oosten van het land is op dat moment nog genoeg voedsel in voorraad, maar als strafmaatregel werd door Seyss-Inquart en Generaal Cristiaansen een verbod uitgevaardigd om dit te vervoeren naar het westen. Bijna twee maanden later werd dit embargo pas opgeheven.

Ondertussen roofden de Duitsers alles wat los en vast zat. Hele treinladingen met machines, kleding en vooral waardetransporten waaronder schilderijen, goud, zilver e.d. verdwenen naar Duitsland.

Alle mannen tussen de 16 en 60 jaar worden opgeroepen voor graafwerk en wie er geen gehoor aan gaf werd terplaatse gefussileerd. Ongeveer 30.000 mannen werden in die tijd opgepakt en afgevoerd.

Rotterdam werd op 10 en 11 november hermetisch afgesloten voor de razzia, die de codenaam "Aktion Rosenstock" droeg. Luidspreker wagens reden door de straten en iedere man in de leeftijd van 16 tot 60 werd gesommeerd naar buiten te komen, zo niet, dan zou er zwaar gestraft worden.

Dit alles met loze beloftes dat voor achter gebleven familie gezorgd zou worden. Van de 70.000 Rotterdammers in die leeftijdsgroep, vallen er 50.000 in handen van de Duitsers en worden weggevoerd, velen werden naar het

Feyenoordstadion gebracht (of de tramremise aan de Kootsekade) en vandaar lopend naar Amsterdam, of naar de nabij gelegen haven, om vervoerd te worden met Rijnaken via het IJsselmeer naar Kampen en met de trein, opgesloten als vee, naar het oosten.

Nog 2 maanden gingen deze razzia's door in geheel Nederland en men weet nog enkele tien duizenden mannen te arresteren en weg te voeren.

In totaal werden er zo'n 120.000 man opgepakt. Ruim 1.000 keerden niet terug.

Tijdens deze razzia acties heeft zich in Putten een illegale verzetsgroep gevormd, die tussen Nijkerk en Putten een auto met 2 hoge Duitse officieren en 2 soldaten met lagere rangen in een hinderlaag lokten. Na een vuurgevecht sterft 1 officier aan zijn verwondingen, terwijl de ander gevangen genomen werd, de 2 andere soldaten laat men, dom genoeg, lopen en die kunnen de Wehrmacht waarschuwen.

De volgende dag werd Putten afgezet, de mannen uit Putten en omgeving worden afgevoerd en de Duitse bevelhebber gaf opdracht om het gehele dorp plat te branden. Vrouwen en kinderen werden uit Putten verjaagd en branden er uiteindelijk "maar" zo'n 80 huizen af.

Ruim 600 mannen werden afgevoerd, enkelen werden vrij gelaten, maar de rest werd op transport gezet. 13 mannen springen uit de rijdende trein, maar 589 belanden in een concentratiekamp.

Later wordt de gevangen genomen officier, op de dag van het transport, vrij gelaten. Slechts 44 mannen overleefden deze tragedie.

Ook een andere aanslag in die tijd, op de hogere S.S und Polizeiführer Rauter bij Woeste Hoeve kost door represailles het leven aan 400 verzetsmensen, die publiekelijk worden terecht gesteld. Door het gehele land, zijn er honderden verzetstrijders zo terecht gesteld, onder het gedwongen meekijken van de burger bevolking.

18. "de hongerwinter".

In deze hongerwinter kunnen hoofdzakelijk alleen de boeren zich redden. Vooral het deel in het westen met zijn grote steden heerst hongersnood, d.w.z. voor zo'n 4.500.000 (vier en een half miljoen) mensen was er praktisch geen eten. Treinen rijden er niet meer en de schippers zijn bang om gearresteerd te worden of dat hun lading in beslag wordt genomen, zodat er totaal geen aanvoer uit het noorden en oosten van het land was. Het enige alternatief is om in de rij te staan bij de "gaarkeuken" om nog enig voedsel te bemachtigen.

Alleen in Amsterdam zijn dat er zo'n 160.000

" Tot de laatste kruimel."

Wachten bij de "Gaarkeuken"

Net voor de Kerst begint het flink te vriezen, wat het kleine beetje eten, dat nog per boot aangevoerd werd, belemmerde. Door de hevige vorst konden ook de bevrijdingstroepen in het zuiden van het land weinig vorderingen maken, wat uiteindelijk ook niet bijdroeg aan het moraal van de Nederlanders in nog bezet gebied.

Bijna alle overheidsgebouwen sloten hun deuren, waaronder scholen, omdat er geen verwarming was. Burgers gingen nu over tot eigen maatregelen door waar dan ook hout te stelen en bomen te kappen. Tussen de tramrails worden de blokjes hout weggehaald en bij spoorweg rangeer plaatsen, gasfabrieken en oude stations wordt gezocht naar steenkool. Men graaft en zeeft om maar iets te vinden waardoor er weer enige warmte in huis kan worden gebracht.

Huizen van weggehaalde Joden worden gesloopt en kasten, deuren, dakspanten, vloeren, meubelen, in het kort, alles wat brandbaar is wordt gesloopt.

Ook ging men er toe over om noodkacheltjes te gebruiken, waar men wat op kon koken, als men wat had weten te bemachtigen, want voor de verwarming van de kamer, laat staan het huis, was dit niet genoeg.

In januari valt er erg veel sneeuw, het was steenkoud, want er stond een noord-oostenwind, maar de mensen gingen op hongerstocht, vooral vanuit de steden gaat men het platteland op om bij de boeren nog maar iets te eten te vinden. Vaak werd voedsel "betaald" met gouden sierraden, zoals ringen, armbanden, broches en zelfs diamanten, want het geld was waardeloos geworden. Vaak is in deze ellendige tijd hier door de boeren misbruik van gemaakt.

Sommigen gingen per fiets, vaak zonder banden, anderen met een handkar, kruiwagen, vaak over open landwegen en door de sneeuw onder erbarmelijke omstandigheden.

Veelal waren het de vrouwen die deze tochten ondernamen, omdat de mannen weggevoerd waren of ondergedoken om aan de te werkstelling te ontkomen. Ook gebeurde het regelmatig dat deze vrouwen op de terugweg met wat voedsel, beroofd werden van dit voedsel en zij dan wederom moesten zoeken naar iets eetbaars. Grote eerbied moet men hebben voor deze mensen die tijdens deze tochten veel ontberingen hebben geleden. In die tijd was in menig gezin de suikerbiet het hoofdvoedsel, waarvan men brood, pap, stroop, soep en pannenkoeken maakte en soms werd het gewoon rauw gegeten.

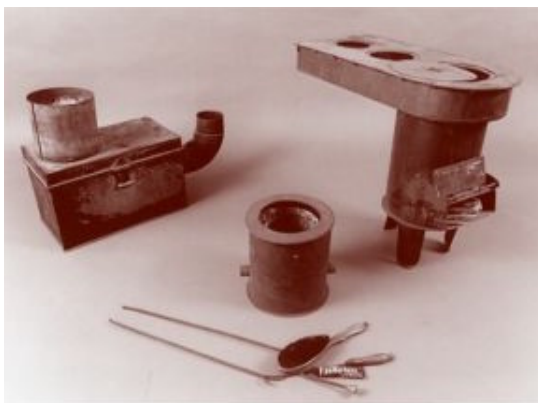
De Tulpenbollen deden zijn intrede in het dagelijkse voedsel en 1 (een) karige maaltijd per dag was geen uitzondering.

Op zoek naar voedsel in de hongerwinter. 1944 / 45

Met fiets zonder banden !!!
Foto onder : Fotocollectie Rijksvoorlichtingsdienst.

Noodkacheltje met toebehoren.

De Knijpkat.

Kolen zoeken in de hongervinter, langs de spoorbaan aan de Wibautstraat in Amsterdam, ter hoogte waar eens het rangeer terrein "Rijnspoor" geweest was.

19. verzet - droppings – maar vooral elende.

Ook in deze tijd werkte het ondergrondse verzet door, want er moesten onderduikers voorzien worden van voedsel en vaak ook kleding, schoeisel en ook medicijnen en andere medische artikelen.

Hier speelden de koeriersters, vaak jonge meisjes, een belangrijke rol. Soms werd er door deze koeriersters wel 100 kilometer per dag gefietst om de opdracht te volbrengen.

Vaak werd ook een soort diensregeling ingesteld, waardoor verschillende koeriers van A naar B fietsten.

De geheime zenders, die de radioverbindingen in stand hielden, zowel met de regering in Engeland als wel met de onderlinge verzetsgroeperingen, werkten op volle toeren, met het gevaar dat zij door de z.g. "peilauto's" opgespoord zouden kunnen worden, wat helaas menig keer gebeurd is, waarna zij na intensieve ondervraging van de "Gestapo" en "Sicherheids" eenheden, na een korte gevangenneming gefusilleerd zijn.

Ondertussen vormde zich, met steun uit Engeland, de B.S. (Binnenlandse Strijdkrachten) Ze worden door droppers voorzien van wapens en moesten zich alvast voorbereiden voor na de oorlog de orde te handhaven en foute landgenoten te arresteren.

Eind januari kwamen er 2 schepen met voedsel aan uit Zweden die onder de vlag van het Rode Kruis varen. Dit na lang onderhandelen in Engeland tussen de daar verblijvende Nederlandse regering en de Zweedse regering. (Zweden was neutraal gebleven) Door het dichtvriezen van de Oostzee, liep dit transport ruim 1 maand vertraging op en kwam pas eind januari in Nederland aan. Toen moest de verdeling beginnen en de vraag van wie, wat en waar gaf ook weer de nodige vertraging. Uiteindelijk werd pas eind Februari met de verdeling begonnen. Hulp kon er van de kant van de geallieerden niet komen, omdat men geen manschappen genoeg had om Nederland eerder te bevrijden door een offensief te starten.

Precies in die tijd hadden de Duitse legers een laatste slotoffensief ingezet in de Ardennen, waardoor alle beschikbare onderdelen van de legereenheden nodig waren om de vijand daar tegen te houden.

Het zou nog tot het voorjaar duren voordat de opmars van de geallieerde boven de rivieren zou worden voortgezet

Tijdens deze hongerwinter zijn er zo'n 15.000 mensen alleen van honger en kou gestorven.

Houtblokjes tussen de rails stelen voor de verwarming.

20. Dreiging – voedseldroppingen – bevrijding.

Het was ondertussen eind maart en niemand weet eigenlijk hoe lang de oorlog nog zou duren. De toestand in het Westen van Nederland is onhoudbaar geworden en een algehele catastrofe begon zich af te tekenen.

Ondertussen waren er wel geheime besprekingen gaande tussen Seyss-Inquart en een college van vertrouwensmannen, waarin de eerste dreigde om West-Nederland onder water te zetten als dat moet, om de aftocht van de Duitse legers te beschermen. Gedeelten van Holland

stonden al onder water zoals de Hollandse Waterlinie, de Grebbelinie en bepaalde gedeelten van noord en zuid Holland.

Ook de waterstand van het IJsselmeer werd omhoog gebracht, doordat de Duitsers de sluizen bij de Afsluitdijk onder controle hebben.

Foto: J.M.Bakels. 1945
Op weg naar voedseldroppingen, boven Amsterdam.

Indien niet vermeld, zijn de fotograven onbekend.

Vanuit bezet Nederland zelf is weinig hulp te verwachten, de B.S. en de diverse verzetsgroepen deden wat zij konden door verschillende sabotage acties uit te voeren, maar het was een druppel op een gloeiende plaat.

De uiteindelijke beslissing voor een slotoffensief moest in Engeland genomen worden, maar nog op 19 april zegt

Churchill dat van een bevrijding voor eind april geen sprake kan zijn, ondanks dat Gerbrandy de dringende noodzaak van een snelle bevrijding had duidelijk gemaakt en de noodtoestand had benadrukt.

Half april werd de Wieringermeerpolder onder water gezet. Kort daarop beloofd Seyss-Inquart dat er geen verdere onderwaterzettingen zouden komen, maar aan zijn woorden wordt weinig geloof gehecht.

Op dat moment waren er nog ongeveer 120.000 Duitse militairen in ons land gelegerd en van capitulatie wilde hij nog niets weten. Wel gaf hij toestemming om voedsel te droppen boven Nederland.

Eindelijk op 29 april, na een dag vertraging door slecht zicht, beginnen vanuit Engeland de Voedsel Droppingen (operatie Manna) en werd boven West- Nederland 5 dagen lang vanuit vliegtuigen voedsel naar beneden geworpen.

Het verhaal gaat dat er broden aan parachutes gedropt werden, wel dat verhaal is inderdaad een fabel. Deze voedsel droppings werden uitgevoerd boven open velden en in de nabijheid van vliegvelden en bestonden voor het merendeel uit

meel, boter, suiker, melk, kaas, thee, chocolade en blikken met harde biscuit met een hoge voedingswaarde

De broden werden door bakkers in Nederland zelf gebakken !!

De voedselpaketten worden gedistribueerd en verdeeld.

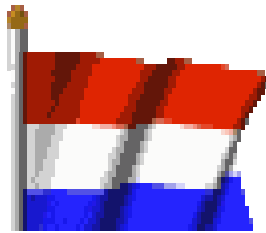
Zij kregen de ingrediënten via de centrale punten, waar het voedsel naar toe gebracht werd, en vandaar werd het gedistribueerd over de bezette delen van Nederland via vrachtwagens. De Duitsers controleerden wel of er inderdaad voedsel gedropt werd en geen wapens o.i.d. Voor de rest deden zij geen pogingen om de ontvangst en verdeling te bemoeilijken.

Op 4 mei komt er een delegatie van Duitse militairen naar het Hoofdkwartier van Veldmaarschalk Montgomery op de Lunenburgerheide om de capitulatie te aanvaarden. Eindelijk op 5 mei 1945 werd in Hotel "de Wereld" in Wageningen de algehele capitulatie getekend door aan Geallieerde zijde Generaal Foulkes en aan Duitse zijde door Generaloberst Blaskowitz.

Na de officiële capitulatie, vielen op 7 mei op de Dam in Amsterdam nog 22 doden en ruim 100 gewonden door een wilde schietpartij van uit de "Grote Club". Pas twee dagen later zouden overal in het land de bevrijders hun intocht maken.

Uit Engeland kwamen op 5 mei de historische woorden van Prof. G.S. Gerbrandy:

"Volk van Nederland - Gij zijt vrij."

Laten wij vooral niet vergeten aan wie wij onze vrijheid te danken hebben en waar van zo velen het niet meer mochten beleven, zij stierven voor onze vrijheid !!

De enorme inzet van onze geallieerden, de Amerikanen, Canadezen, de Engelsen, de Polen, de Fransen, de Belgen en aan onze eigen Prinses Irene Brigade, de Nederlandse ondergrondse en het verzet, mogen wij nooit vergeten.

Geallieerden leiders tesamen in Jalta in 1945
v.l.n.r. Churchil - Roosevelt – Stalin

21. Nawoord:

Is de oorlog werkelijk geëindigd in mei 1945 ?

Volgens de boeken en geschiedschrijvers wel en werd er achter die datum een streep getrokken, of punt gezet en begon men aan een nieuw hoofdstuk, net als in een boek. Zo dat hoofdstuk is uit, en we gaan weer vrolijk verder.

Niets is minder waar, voor veel mensen is de Tweede Wereldoorlog nog een dagelijks deel van hun leven en heeft men nog steeds niet de oorlog als ge-eindigd beschouwd. Ja, men weet dat de Duitsers door de geallieerden zijn verslagen en er een vredesovereenkomst is getekend, maar voor diegenen die deze verschrikkingen en ontberingen aan de lijve hebben ondervonden, zal de Tweede Wereldoorlog pas afgelopen zijn bij hun dood.

De trauma's en herinneringen blijven.

Max.C.van.der.Glas.

22. Enkele cijfers.

De totale Nederlandse bevolking bedroeg in het jaar 1939 rond de 9.000.000

waarvan er gedurende de oorlogsjaren rond de 232.000 zijn omgekomen, waaronder 106.000 joden, 110.000 burgers en 6240 soldaten.

Het aantal slachtoffers alleen in de "hongerwinter", bedroeg al +/- 28.000

Percentage gewijs, gemeten naar het aantal inwoners per land, had Nederland het grootste aantal Joodse slachtoffers van Europa.

+++++++

Totale schatting van militaire deelname aan W.O.2 is ruim 115.000.000, die op de been gebracht werden door zo'n 60 landen verdeeld over de gehele wereld. Uiteraard kwam het grootste gedeelte uit de U.S (+/- 17.000.000)

U.S.S.R. (+/- 30.000.000), Duitsland (+/- 11.500.000), Great Britain (+/- 9.000.000), terwijl China en Japan ieder zo'n, 8.000.000 militairen op de been hebben gebracht.

Totale schatting van gesneuvelde militairen en burgers bedraagt +/- 65.000.000.

Deze zijn ook weer onder te verdelen in militaire en burger zijde, evenwel zonder de ruim 6.000.000. Joden die vermoord zijn.

Hier de landen met het grootste aantal slachtoffers :

Land.	Militairen	Burgers
U.S.S.R.:	13.000.000 -----	7.000.000.
Duitsland :	3.500.000 -----	3.800.000
China :	3.500.000 -----	10.000.000
Japan :	1.800.000 -----	400.000

Geschatte aantal militaire slachtoffers aan Geallieerde zijde:
+/- 15.000.000.

Geschatte aantal militaire slachtoffers aan Japanse en Duitse
en Italiaanse zijde, ook wel de As-mogendheden: 8.000.000

Burgerslachtoffers: Geallieerden : +/- 36.000.000.

Burgerslachtoffers: As-mogendheden : 4.5000.000.

+++++++

De totale geschatte waarde van door de Duitsers gestolen
goederen, belopen alleen al in Nederland zo'n 3.65 biljoen
gulden, waar van +/- 1 biljoen van de Joodse bevolking kwam
!!!

Hier onder bevonden zich o.a.: geld, diamanten, effecten,
schilderijen, goud, zilver, juwelen, huisraad,
verzekeringpapieren en andere waardevolle objecten zoals
schilderijen, kunst voorwerpen, beeldhouwwerken e.d.

23. Concentratie kampen + geschatte aantal omgebrachte mensen.

Auschwitz- Birkenau = was het grootste Duitse
vernietigingskamp, gelegen in Polen. Bevrijd op 26 januari
1945. Naar schatting werden hier 1,1 miljoen joden
omgebracht door middel van vergassing.

Buchenwald = concentratie kamp geopend in 1937 vlak bij
Weimar, in principe voor gevangenen van verschillende
sociale en religieuze gaardheid en krijgsgevangenen vooral
Russische . Het doden tal wordt hier geschat op 57.000.

Ook zijn hier op gezonde personen experimenten met vaccinaties uitgevoerd.

Belzec = was het eerste concentratie kamp voor de uitvoering van "operatie Reinhardt", (de totale vernietiging van de Joden) Gelegen in Polen, was het geopend in 1942. 434.500 Joden werden hier vermoord, plus een onbekend aantal Sinti's (zigeuners) en Polen.

Bergen-Belsen = was een concentratie kamp, in de buurt van Celle. tussen 1943 en 1945, ongeveer 50.000 mensen zijn daar omgekomen, rond de 35.000 door typhus in de eerste maanden van 1945.

Chelmno = concentratiekamp in Polen, geopend 1941, in eerste instantie om alle Joden uit het Lotz ghetto uit te roeien. Hier zijn minstens 155.000 mensen vermoord, waar onder Zigeuners en Russische krijgsgevangenen.

Dachau = eerste officiële concentratie kamp in Duitsland geopend op 22 maart 1933 vlakbij München, wat model moest staan voor andere concentratiekampen. Hier stierven bijna 191.000 mensen.

Majdanek = Concentratiekamp bij de Poolse stad Lublin, oorspronkelijk een krijgsgevangenkamp. Vanaf 1942 een vernietigingskamp. 79.000 mensen vonden hier de dood gedurende de bijna 3 jaar dat dit kamp heeft bestaan.

Mauthausen = Plaats in Oostenrijk waar de nazi's van 1938 tot 1945 een groot aantal concentratiekamp gevestigd hadden, waaronder Gusen 1-2-en 3. Het dodenaantal van al deze kampen ligt tussen 130.000 en 320.000.

Neuengamme = Vlak bij Hamburg werd in 1940 een van de grootste concentratiekampen in Duitsland, waar door de S.S. een waar schrikbewind werd gevoerd en gevangenen te werk werden gesteld. Honderden stierven hier per dag aan uitputting. Hier waren rond de 110.000 gevangenen, waaronder ruim 6.500 Nederlanders. Ook had men hier een vrouwenafdeling.

Theresienstadt = Stad in Tsjechië, hier hadden de nazi's een ommuurde, voor de buitenwereld, modelstad ingericht voor Joden, maar in werkelijkheid was het een concentratie en doorvoerkamp naar de diverse concentratiekampen. Er waren 5.000 Nederlandse joden tussen de ongeveer 144.000 joden die hier geïnterneerd waren, van de 15.000 kinderen die er verbleven overleefden slechts 93. Van de ruim 200.000 "bewoners" stierven er ongeveer 35.000 in het kamp zelf, 17.247 overleefden deze verschrikkingen.

Treblinka = Hier zijn ongeveer 750.000 mensen vermoord, hoofdzakelijk Joden, maar ook velen in het nabij gelegen werkkamp.

Sobibor = Een vernietigings kamp in Oost Polen, waar zo'n 260.000 mensen zijn vermoord, waar onder zo'n 33.000 Nederlandse joden.

Ook waren er nog een zeer groot aantal zo genoemde satelietkampen (geschat op zo'n 15.000), waar zware arbeid werd gedaan, vaak voor grote bedrijven (die nu nog bestaan) zoals : I.G.Farben, Krupp's staalbedrijven, Volkswagen, Bayer A.G., Cotinental bandenfabriek en vele anderen.

Massagraven in Bergen Belsen & Auschwitz April 1945

Niet veel anders waren de beelden in andere concentratiekampen nadat de ge-allieerden deze bevrijd hadden.

24. Hieronder enkele verklaringen van namen en aanduidingen.

Axis = Ook wel het "Axis verbond" genoemd, bestond uit Nazi Duitsland, Fascistisch Italië en het Keizerrijk Japan, die besloten in September 1940 een verbond te sluiten, het "Drie Partijen Pact", tegen de "Geallieerde" landen.

Blitzkrieg = Voor het eerst gebruikt door de Duitsers in W.O.2 , een tactiek, gebaseerd op snelheid en verrassing, ontwikkeld door en Duitse officier, Hans Guderian

Geallieerden. = Verzamelnaam voor de strijdkrachten die vochten tegen Nazi-Duitsland, Italië en Japan gedurende WO 2.

Gestapo = Samentrekking van het Duitse : Geheime Staats Polizei = geheime staats politie, die onder de algehele leiding viel van de S.S.

Holocaust = Ook wel Shoah (in het Hebreeuws, enorme tragedie) genoemd, is een aanduiding voor de vernietiging van het Europese Jodendom door de Nazi's.

Jodenster = Davidster op een gele ondergrond die in Nazi-Duitsland en de bezette gebieden tijdens WO II door de Joden moest worden gedragen.

Joodse Raad = Tijdens de bezetting een door de Duitsers ingesteld joods bestuur, dat onder andere mee moest werken aan de deportatie van joodse Nederlanders.

Kazematten = Half ondergrondse bunkers, die al in de 16de eeuw gebruikt werden voor defensieve doeleinden.

Kristalnacht = De nacht van 9 op 10 november 1938, waarin meer dan 250 Duitse synagogen in brand werden gestoken. Tienduizenden joden werden opgepakt.

Landstorm Nederland = in Nederland gelegerde eenheid van de Waffen-SS, bestaande uit Nederlandse vrijwilligers.

Luftwaffe = Duitse luchtmacht.

Mein Kampf = Boek gedicteerd door Hitler in de gevangenis aan o.a zijn medegevangenen en latere secretaris Rudolf Hess en Emil Maurice als wel Bernhard Stempfle, gepubliceerd in 1925, waarin hij de grondslagen van het Nationaal Socialisme uiteenzet.

Mobilisatie = Een leger in staat van oorlog brengen, dus eigenlijk de overgang van vredestand naar oorlogstoestand. Het Nederlandse leger werd gemobiliseerd op 29 augustus 1939.

Nationaalsocialisme = Een door Hitler opgestelde politieke ideologie, die gebaseerd was op de superioriteit van het Germaanse ras, het leidersprincipe en een fel nationalisme dat gevoed werd door de harde Vrede van Versailles. Het Nationaal-socialisme was antidemocratisch en racistisch. De leer werd uitgewerkt in Mein Kampf en georganiseerd in de NSDAP. Het Nationaal-socialisme vormde van 1933-1945 het fundament van het totalitaire Hitler-Duitsland.

Nazi = Afkorting voor een nationaal socialist.

N.S.B. = Nationaal Socialistische Beweging. Nederlandse politieke partij die sympathiseerde met de Nazi's.

Neurenberg proces = Proces in 1946 van een geallieerd militair tribunaal tegen de belangrijkste vertegenwoordigers

van het Nazi regime. Zij stonden als oorlogsmisdadigers terecht.

Radio Oranje = Radiozender die gedurende WO II vanuit Londen uitzond. Speciaal gericht op het bezette Nederland.

Rijkscommissaris = Titel van onder andere Arthur Seyss-Inquart, de hoogste vertegenwoordiger van het Duitse gezag tijdens de bezetting in Nederland.

Rijksdag = Duitse regeringsgebouw in Berlijn.

Rijkskanselier = Benaming voor het Duitse staatshoofd, vanaf 1933 tot 1945 was Hitler Rijkskanselier van Duitsland.

S.S. / Schutzstaffel = De Schutzstaffel, met als leider Heinrich Himmler, was een zeer machtige organisatie binnen het Derde Rijk. Het oorspronkelijke doel van de SS was de beveiliging van Hitler en andere nazi's, maar al snel werd de SS ingezet voor diverse militaire-, veiligheids- en politiedoelen. De SS bewaakte onder andere de concentratiekampen en bemanden Einsatzgruppen. De militaire tak van de SS was de Waffen-SS.

S.D. / Sicherheitsdienst = De nationaal-socialistische inlichtingen en (contra) spionage dienst van de SS.

Socialisme = Politieke ideologie die streeft naar geen of geringe klassenverschillen. Productiemiddelen zijn in handen van de staat. Ontstaan als reactie op het kapitalisme. Karl Marx probeerde het socialisme wetenschappelijk te onderbouwen.

Stalingrad = De Slag om Stalingrad vond plaats in het Zuiden van de Sovjet-Unie, aan de rivier de Volga. De Slag duurde van 23 augustus 1942 tot en met 2 februari 1943. Ongeveer

1.000.000 Sovjets en 150.000 As-soldaten kwamen om. De Slag was de wreedste uit de Tweede Wereldoorlog en betekende een keerpunt, doordat de As-landen de Slag verloren en op dit moment voor hen de terugtocht begon.

Stammlager = Hoofd of basiskamp: één van de 22 concentratiekampen waar meerdere buitenkampen, Aussenlager, ondergeschikt aan waren.

Swastika = Ander woord voor hakenkruis.

Vernietigingskamp = Kamp waar tijdens de Tweede Wereldoorlog grote groepen mensen (voornamelijk Joden en zigeuners) door de SS werden geliquideerd door middel van vergassing. Auschwitz, Treblinka en Majdanek zijn drie voorbeelden van vernietigingskampen.

Waffen S.S = Benaming voor de militaire tak van de SS.

Wannseeconferentie = Een conferentie aan de Wannsee (20 januari 1942) waarbij de Nazi's definitieve afspraken maakten over de uitroeiing van de joden in Europa (Endlösung).

Zentralstelle = Officieel geheten : "Zentralstelle für jüdische Auswanderung", waren instellingen in Wenen o.l.v. Adof Eichmann (1938), Praag (1939) en Amsterdam (1941) In eerste instantie voor emigratie van Joden (tegen betaling) en na de opening in Amsterdam voor deportaties naar concentratiekampen.

Zyklon-B. = Het gifgas dat in de Duitse vernietigingskampen systematisch werd toegepast om voornamelijk joden te vermoorden.

+++++++

De volgende bronnen werden geraadpleegd:

When did Hitler decide on the final solution by Gord McFee.

Wikipeda.

www.deZuidelijke Wandelweg.

Google.

Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog.

De Bezetting. Dr. L.de.Jong.

Nazi Looting: The Plunder of Dutch Jewry During the Second World War

Author: Gerard Aalders.

Go2WAR2.NL

Foto's het Amsterdamsche archief.

Aan allen dank die het mogelijk gemaakt hebben om dit boek samen te stellen.

Max.C.van.der.Glas.